

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS

FORVM

Acta Juridica et Politica

X. évfolyam
2. szám

SZEGED
2020

Redigunt

TAMÁS ANTAL, ZSUZSANNA JUHÁSZ, KRISZTINA RÚZS MOLNÁR,
ZSOLT SZOMORA, NORBERT VARGA

Collegium scientiae actorum:

ATTILA BADÓ, MÁRTA DEZSŐ, ZSUZSANNA FEJES, KLÁRA GELLÉN,
ATTILA HARMATHY, JÓZSEF LICHTENSTEIN, BARNA MEZEY,
LÁSZLÓ NÁNÁSI, GÁBOR ROKOLYA, ARNDT SINN, BÉLA SZABÓ,
ISTVÁN SZABÓ, GERHARD THÜR

Redigit

MÁRIA HOMOKI-NAGY

Nota

FORVM Szeged

Szerkesztőbizottság:

ANTAL TAMÁS, JUHÁSZ ZSUZSANNA, RÚZS MOLNÁR KRISZTINA,
SZOMORA ZSOLT, VARGA NORBERT

A folyóirat tudományos testülete:

BADÓ ATTILA, DEZSŐ MÁRTA, FEJES ZSUZSANNA, GELLÉN KLÁRA,
HARMATHY ATTILA, LICHTENSTEIN JÓZSEF, MEZEY BARNA,
NÁNÁSI LÁSZLÓ, ROKOLYA GÁBOR, SINN ARNDT, SZABÓ BÉLA,
SZABÓ ISTVÁN, THÜR GERHARD

Főszerkesztő

HOMOKI-NAGY MÁRIA

Műszaki szerkesztő

MARVANEK JUDIT

Kiadja

GÖRÖG MÁRTA

dékán

Kiadványunk rövidítése

FORVM Szeged

ISSN 0324-6523 Acta Universitatis Szegediensis
ISSN 2063-2525 FORVM Acta Juridica et Politica

A műszaki szerkesztést és a nyomdai munkálatokat az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, *Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban* című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

TARTALOMJEGYZÉK

GÁL ANDOR A terrorizmust támogató cselekmények büntetendőségének rendszere.....	5
GYÉMÁNT RICHÁRD Osztrák-Németalföld részvétele a keleti kereskedelemben III. (VI. Károly uralkodása idején (1711–1740)).....	21
HAJDÚ JÓZSEF Az innováció hatása a munkaerőpiacra, avagy elveszik-e a robotok az ember munkáját?.....	37
HAJZER GERGŐ – MERKOVITY NORBERT A populizmus a magyar politikusok értelmezésében.....	57
HEGYES PÉTER A pilóta nélküli légitárművek üzemeltetésének jogszabályi keretei.....	71
HEKA LÁSZLÓ- SZONDI ILDIKÓ A magyar és horvát joghallgatók énképe.....	85
JAKAB ÉVA Gondolatok Pólay Elemér korai tanulmányaihoz: a nemzeti szocializmus és a római jog.....	125
KRISZTINA JUHÁSZ Contending Visions on the Future of the European Union.....	147
JUHÁSZ ZSUZSANNA A szabadságvesztésről nemzetközi kitekintésben.....	163
NAGY ZSOLT A bürokrácia és az igazgatás jogszociológiai vizsgálata.....	179
NOVÁK ISTVÁN Egyes szellemi irányzatok hatása az 1917-es Codex Iuris Canonici kialakulásakor.....	207
PÉTERVÁRI MÁTÉ A járások mint területi egységek polgári átalakítása a kiegyezést követően.....	221

TAMÁS PONGÓ	
How to Define and Refine Cyberbullying? – A Complex Cyberbullying Definition.....	239
TÓTH SÁNDOR MÁTÉ	
„Minősített adatok” nyilvánosságra hozása egy neolatin kiséposzban – Pray György <i>Taurunum</i> című művének történelmi forrásairól.....	253
VÍG ZOLTÁN	
A befektetésvédelem fejlődése Kínában.....	275
VISONTAI-SZABÓ KATALIN	
Generációs különbségekből adódó motivációs nehézségek a munkahelyeken.....	289

GÁL ANDOR*

A terrorizmust támogató cselekmények büntetendőségének rendszere**

I. Bevezetés

A terrorizmus elleni jogi fellépés önálló, és egyre nagyobb jelentőséggel bíró területét jelenti a terrorizmust támogató magatartások büntetőjogi eszközökkel történő szankcionálása. Az Európai Parlament és a Tanács 2017. március 15-én fogadta el a terrorizmus elleni küzdelemről, a 2002/475/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról, valamint a 2005/671/IB tanácsi határozat módosításáról szóló 2017/541 (EU) irányelvet¹, amelynek 28. cikk (1) bekezdése szerint a tagállamok 2018. szeptember 8.-ig kötelesek hatályba léptetni azon törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek az irányelvben foglaltaknak történő megfelelést szolgálják. A jelzett határidő közelmúltban történt lejártára figyelemmel indokoltnak tűnik az uniós jogi normáknak való megfelelést szolgáló hazai szabályozást áttekinteni, a vonatkozó rendelkezéseket egymással összevetni.

A dolgozat célja kifejezetten a terrorizmust támogató magatartásokra vonatkozó büntető anyagi jogi szabályok elemzése.² Kiemelendő, hogy a terrorizmus támogatása alapvetően tágabb fogalmi kört jelent, mint önmagában a finanszírozás. A tanulmány tehát olyan magatartások büntetendővé nyilvánításával is foglalkozik, amelyek nem kifejezetten anyagi jellegű feltételt biztosítanak a terrorista cél megvalósításához. Módszertani szempontból említést érdemel, hogy a dolgozat elsődlegesen az uniókonform és a nemzetközi jogi kötelezettségekkel konform jogértelmezés módszertanát alkalmazza. Mindemellett az elemzés büntetőjog-dogmatikai szemléletű is egyben, amely révén előtérbe helyeződik az irányelvnek, valamint egyéb nemzetközi jogi instrumentumnak történő megfelelést szolgáló normaalkotás szükségességének kérdése is.

* adjunktus, SZTE-ÁJTK Bűnügyi Tudományok Intézet

** A kutatást az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, *Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban* című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

¹ Megjelent az Európai Unió Hivatalos Lapjában 2017. március 31. napján.

² Önálló dolgozat tárgya lehet a terrorizmus finanszírozása és a pénzmosás közötti anyagi jogi kérdések megválaszolása. Terjedelmi okokra figyelemmel azonban e kérdés megválaszolása jelen munkának nem tárgya. Erre lásd GÁL István László: *A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása az új magyar büntetőjogban*. Belügyi Szemle, 2013/6. 26-56. p.

II. Nemzetközi jogi szabályozási háttér

A következőkben ismertetésre kerülő dokumentumok közös sajátossága az, hogy ezen nemzetközi egyezményeket Magyarország ratifikálta, és belső jogba való átültetésükről törvény rendelkezik.³ Erre tekintettel ezen nemzetközi szerződések hazánkra nézve kötelező rendelkezést tartalmaznak, amelynek esetleges megsértése az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése⁴ alapján közvetlen alaptörvény-ellenes helyzetet eredményezhet.⁵

1. Egyesült Nemzetek Szervezete által elfogadott instrumentumok⁶

Elsőként a terrorizmus finanszírozásának visszaszorításáról szóló, ún. New York-i egyezményről kell említést tenni (1999).⁷ A dokumentum kriminalizációs kötelezettséget ró a részes államokra meghatározott forrásgyűjtő, forrásbiztosító cselekményekre nézve. E magatartások csak akkor eshetnek a büntetendőségi követelmény körébe, ha:

- a finanszírozó magatartás megfelel a „forrás” egyezmény szerinti fogalmának,⁸ és
- fennáll egy kiemelkedő tárgyi súlyú, nemzetközi érintettségű katalógus-bűncselekmény,⁹ vagy
- egy tipikusan terrorista jellegű¹⁰ alpbűncselekmény, amelyhez a forrásgyűjtés kapcsolódik.

Hangsúlyozni szükséges, hogy az egyezmény értelmező rendelkezése alapján csak materiális jellegű szükséglet-biztosítás tartozhat a finanszírozó magatartások körébe.

³ Ez az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdése szerinti feltétel teljesülését jelenti, amely szerint a nemzetközi jog általánosan elismert szabályain kívüli más források jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé. Ennek kifejtésére a joggyakorlatban lásd Kúria Kfv.II.37.141/2015/6. [KGD 2016. 25.].

⁴ „Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

⁵ Ennek a kimondását a bírói gyakorlatban lásd BH 2018. 59. [11]. Jogirodalmi bemutatására lásd BLUTMAN LÁSZLÓ: *Az uniós nemzetközi szerződések alkotmányos helye*. Jogtudományi Közlöny, 2019/7-8. 293. p.

⁶ A gondolati egységben bemutatásra kerülő egyes, ENSZ égisze alatt elfogadott nemzetközi dokumentumok közül kizárólag a terrorizmus finanszírozása körébe illő egyezményeket taglalom, nem kerül sor tehát a terrorista célzatú cselekménnyel kapcsolatos egyéb nemzetközi szabályozási rendszer bemutatására. Erre bővebben lásd BARTKÓ RÓBERT: *A terrorizmus elleni küzdelem kriminálpolitikai kérdései*. Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, Universitas-Győr Nonprofit Kft. Győr, 2011. 34–46. pp.

⁷ Kihirdette: a terrorizmus finanszírozásának visszaszorításáról, New Yorkban, az Egyesült Nemzetek Közgyűlésének 54. ülészakán, 1999. december 9-én elfogadott nemzetközi Egyezmény kihirdetéséről szóló 2002. évi LIX. törvény (továbbiakban: 1999. évi ENSZ egyezmény).

⁸ Az 1999. évi ENSZ egyezmény alkalmazásában forrás: „bármely, a szerzés módjától függetlenül, akár dologi vagy nem dologi jellegű, ingó vagy ingatlan vagyon, valamint bármely formában, többek között elektronikus vagy digitális formában kiállított jogi okmány vagy szerződés, amely az ilyen vagyonra vonatkozó jogcímet vagy érdekeltséget tanúsít, beleértve, de nem kizárólag a banki hitelt, utazási csekket, bank csekket, pénzutasítványt, részvényt, értékpapírt, kötvényt, váltót és hitellevelet” (1. Cikk 1. pont).

⁹ Az alpbűncselekmények körét az 1999. évi ENSZ egyezmény további nemzetközi instrumentumokra hivatkozással – voltaképpen keretdiszpozíciós szabályozás formájában – adja meg. Lásd 1999. évi ENSZ egyezmény melléklete.

¹⁰ Az alapdeliktum terrorista jellegét az 1999. évi ENSZ egyezmény a következőképpen írja körül: bármely egyéb olyan cselekmény, amely polgári személy vagy fegyveres konfliktus esetén az ellenségeskedésben tevőlegesen részt nem vevő más személy halálának vagy súlyos testi sérülésének okozására irányul, ha a cselekmény célja, annak természetéből vagy összefüggéseiből következően az, hogy a lakosságot megfélemlítse, vagy egy Kormányt vagy nemzetközi szervezetet valamely cselekmény megtételére vagy ennek megtételétől történő tartózkodásra kényszerítsen [2. cikk 1. pont b) alpont].

Ennek megfelelően a terrorizmus egyéb támogatására (pl. terrorista harcosok utaztatása, toborzása, kiképzése) nézve az egyezményből nem vezethető le a részes államokra nézve jogalkotási kötelezettség.

A szakirodalomban *Neparáczi* emeli ki, hogy a büntetendővé nyilvánítás két – vagylagos – alapformája között az a lényegi különbség, hogy a második esetkör csak a finanszírozást nyújtó elkövető terrorista célzatával valósulhat meg, míg az első változat esetében ez nem feltétel.¹¹ Az első variáció értelmében tehát elegendő, ha az elkövető tudata átfogja, hogy a forrásbiztosítás egy kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekményhez járul, nem szükséges, hogy szándékossága a lakosság megfélemlítésére vagy az állam kényszerítésére irányuljon.

Az 1999. évi ENSZ egyezmény kiterjeszti továbbá a kriminalizációs hatókört azért, hogy a kísérleti és a bűnsegédként történő elkövetést is bevonja a jogharmonizáció szabályozási körébe. A 2001. szeptember 11-i terrortámadások hatására az ENSZ Biztonsági Tanácsa határozatot fogadott el a terrorizmus finanszírozása tárgyában, amely tartalmilag megegyezik az 1999. évi ENSZ egyezményben foglaltakkal.¹²

A Biztonsági Tanács 2178 (2014) BT határozatában¹³ továbbá kiterjesztette a büntetendővé nyilvánítási kötelezettséget a terrorista cél megvalósítására irányuló, határokon átnyúló utazások finanszírozására is.

2. Az Európa Tanács dokumentumai

Az Európa Tanács is jogharmonizációs célként határozta meg, hogy hatékony lépéseket tegyen a terrorizmus megelőzése és az ellene való fellépés érdekében. Ennek jegyében az alábbi nemzetközi egyezményeket fogadta el:

- a pénzmosásról, a bűncselekményből származó jövedelmek felkutatásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról, valamint a terrorizmus finanszírozásáról szóló, Varsóban, 2005. május 16-án kelt Egyezmény,¹⁴
- a terrorizmus megelőzéséről szóló, Varsóban, 2005. május 16-án kelt Egyezmény (Varsói Egyezmény),¹⁵
- a terrorizmus megelőzéséről szóló Varsóban, 2005. május 16-án kelt Egyezmény, Rigában, 2015. október 22. napján kelt kiegészítő jegyzőkönyve (Rigai Jegyzőkönyv).¹⁶

¹¹ NEPARÁCZI ANNA VIKTÓRIA: *A terrorizmus finanszírozása büntetendőnek szabályozása a nemzetközi elvárásokra figyelemmel*. Ügyészségi Szemle, 2017/2. 7. p.

¹² S/Res/1373 (2001) Resolution 1373 (2001) Adopted by the Security Council at its 4385th meeting, on 28 September 2001 (https://www.unodc.org/pdf/crime/terrorism/res_1373_english.pdf; letöltés ideje: 2019. augusztus 30.) Az egyezséget kimutatja, és magyar nyelvre fordította NEPARÁCZI 2017, 9. p.

¹³ /Res/2178 (2014) Resolution 2178 (2014) Adopted by the Security Council at its 7272nd meeting, on 24 September 2014 (http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_res_2178.pdf; letöltés ideje: 2019. augusztus 30.) Magyar nyelvű fordítására lásd NEPARÁCZI 2017, 9. p.

¹⁴ Kihirdette: 2008. évi LXIII. törvény. Hatályos: 2008. november 8.-tól.

¹⁵ Kihirdette: 2011. évi II. törvény. Hatályos: 2011. március 2.-től.

¹⁶ A Kiegészítő Jegyzőkönyvet Magyarország 2018. január 31.-én írta alá. Lásd https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/217/signatures?p_auth=UnYfsDeQ (letöltés ideje: 2019. június 3.) Az Országgyűlés a 2018. évi XXI. törvény 1. §-a alapján felhatalmazást adott a kiegészítő jegyzőkönyv

Az elsőként megjelölt instrumentum a terrorizmus finanszírozására nézve speciális szabályt nem tartalmaz, annak fogalma meghatározásakor az 1999. évi ENSZ egyezmény rendelkezésére utal vissza. Egyebekben a dokumentum kifejezetten anyagi jogi jogharmonizációs szabályt nem határoz meg.

A terrorizmus megelőzéséről szóló, ún. Varsói Egyezmény ezzel szemben több, kifejezetten büntető anyagi jogi jogközelítést célzó rendelkezést is tartalmaz. Így kötelezi a részes államokat, hogy a következő cselekményeket büntetendővé nyilvánítsák:

„*terrorcselekmény elkövetésére való nyilvános izgatás*”: valamely üzenet terjesztését, vagy egyéb módon a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételét, azzal a szándékkal, hogy terrorcselekmény elkövetésére uszítson, ha ez a magatartás – akár a terrorcselekmény közvetlen támogatásával, akár anélkül – annak veszélyével jár, hogy egy vagy több ilyen bűncselekményt követhetnek el [5. cikk (1) bekezdés];

„*terroristák toborzása*”: más személyeknek terrorcselekmény elkövetésére vagy abban való részvételre, illetve ilyen jellegű társasághoz vagy csoporthoz való csatlakozásra való felhívását azzal a szándékkal, hogy a társaság vagy csoport által elkövetett egy vagy több terrorcselekmény elkövetéséhez hozzájáruljon [6. cikk (1) bekezdés];

„*terroristák kiképzése*”: robbanóanyagok, lőfegyverek vagy más fegyverek, mérgező vagy veszélyes anyagok készítésére vagy használatára, vagy más különleges módszerek vagy technikák alkalmazására vonatkozó oktatás nyújtását terrorcselekmény elkövetése vagy abban való részvétel céljából, tudatában annak, hogy az átadott szakismeretet e célokra kívánják felhasználni [7. cikk (1) bekezdés].

E magatartások ugyan valóban hozzájárulnak egyes terrorcselekmények jövőbeni elkövetéséhez, azonban azok nem tekinthetők kifejezetten finanszírozó jellegűnek, valójában a terrorizmus egyéb – nem anyagi jellegű – támogatásának minősülnek.

Kifejezetten a terrorizmus finanszírozása szempontjából bír kiemelkedő jelentőséggel a Varsói Egyezmény 2015-ben elfogadott, kiegészítő jegyzőkönyve (Rigai Jegyzőkönyv), különös tekintettel arra, hogy azt 2018. január 31-én Magyarország is aláírta, továbbá annak belső jogban történő kihirdetésére 2018. december 1-jei hatállyal sor került.¹⁷

A jegyzőkönyv nemzetközi kriminalizációs hatása a következő cselekményekre vonatkozik:

„*terrorcselekmény céljára szolgáló társaságban vagy csoportban való részvétel*”: az olyan társaság vagy csoport tevékenységében való részvétel, amelynek célja egy vagy több terrorcselekmény elkövetése vagy elkövetésében való közreműködés [2. cikk (1) bekezdés];

„*terrorista kiképzésben való részvétel*”: egy másik személy által a robbanóanyagok, a lőfegyverek, más fegyverek, egyéb káros vagy veszélyes anyagok előállítására, illetve használatára, továbbá más specifikus módszerekre vagy technikákra vonatkozóan nyújtott oktatásban való részvétel, beleértve a szükséges ismeretek vagy gyakorlati képessé-

kötelező hatályának elismerésére. Belső jogban történő kihirdetésére 2018. december 1-jei hatállyal került sor.

¹⁷ Vö. 16. lj.

gek megszerzését, amelynek célja terrorcselekmény elkövetése vagy elkövetésében való közreműködés [3. cikk (1) bekezdés];

„terrorcselekmény elkövetése céljából történő külföldre utazás”: utazó állampolgársága vagy lakóhelye szerinti államtól eltérő államba történő utazás, amelynek célja terrorcselekmény elkövetése, illetve elkövetésében való közreműködés, illetve részvétel, vagy terrorista kiképzésben való részvétel vagy részesítés [4. cikk (1) bekezdés];

„terrorcselekmény elkövetése céljából történő külföldre utazás finanszírozása”: anyagi eszközök közvetlenül vagy közvetetten, bármilyen módon történő szolgáltatása vagy gyűjtése, amely teljes egészében vagy részben lehetővé teszi valamely személy számára, hogy terrorcselekmény elkövetése céljából külföldre utazhasson a jelen Jegyzőkönyv 4. cikk (1) bekezdésében foglaltak szerint, annak tudatában, hogy az anyagi eszközöket teljes egészében vagy részben e célra szánták [5. cikk (1) bekezdés];

„terrorcselekmény elkövetése céljából történő külföldre utazás megszervezése vagy egyéb módon való elősegítése”: minden olyan, a kiutazás megszervezésére vagy annak egyéb módon történő elősegítésére irányuló tevékenység, amely segítséget nyújt valamely személy terrorizmus céljából történő külföldre utazásához a Jegyzőkönyv 4. cikk (1) bekezdésében foglaltak szerint, annak tudatában, hogy az így nyújtott segítség a terrorizmus célját szolgálja [6. cikk (1) bekezdés].

III. Uniós jogi szabályozási háttér

A terrorizmus elleni közös, uniós fellépés első állomásának a Tanács 2002. június 13.-án elfogadott, terrorizmus elleni küzdelemről szóló 2002/475/IB számú kerethatározata tekinthető. Ezen uniós jogforrás fő vívmánya elsősorban bizonyos terrorizmushoz kötődő büntető anyagi jogi alapfogalmak definiálása. Így a kerethatározat egyértelműsítette a terrorista célnak¹⁸ és a terrorista csoport¹⁹ fogalmát, valamint rögzítette azon cselekmények körét, amelyek ilyen célú elkövetése terrorcselekményt valósíthat meg.²⁰ A Tanács a későbbiekben a 2008/919/IB számú kerethatározatával módosította a fenti joganyagot, büntetendővé nyilvánítva egyes, terrorista tevékenységgel összefüggő cselekményeket.²¹

„terrorista bűncselekmény elkövetésére való nyilvános izgatás”: valamely üzenet terjesztése, vagy egyéb módon a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétele azzal a

¹⁸ Ide tartozik a lakosság komoly megfélemlítése, állami szerv vagy nemzetközi szervezet jogellenesen arra való kényszerítése, hogy valamely intézkedést tegyen vagy ne tegyen meg, illetve egy állam vagy nemzetközi szervezet alapvető politikai, alkotmányos, gazdasági vagy társadalmi rendjének súlyos megzavarása vagy lerombolása.

¹⁹ „Kettőnél több személyből álló, hosszabb időre létrehozott, strukturált csoportot jelent, amely terrorista bűncselekmények elkövetése végett összehangoltan működik. A „strukturált csoport” olyan csoportot jelent, amelyet nem egy bűncselekmény azonnali elkövetésére hoztak létre alkalmoszerű jelleggel, és amelyben a tagoknak nincs szükségképpen formálisan meghatározott szerepe, illetve nem szükséges a tagság folyamatosága vagy a fejlett struktúra.” Vö. 2. cikk (1) bekezdés.

²⁰ Lásd 1. cikk (1) bekezdés a)-i) pontok

²¹ A már módosított kerethatározat által büntetendővé nyilvánított cselekmények elemzésére lásd BARTKÓ RÓBERT: *A terrorcselekmény tényállásának értékelése az uniós követelmények tükrében*. Belügyi Szemle, 2015/7-8. 46–50. pp.

szándékkal, terrorista célú bűncselekmények egyikének elkövetésére uszítson, ha ez a magatartás – akár a terrorista bűncselekmény közvetlen támogatásával, akár anélkül – annak veszélyével jár, hogy elkövethetnek egy vagy több ilyen bűncselekményt [3. cikk (1) bekezdés a) pont];

„terroristák toborzása”: más személyeknek terrorista célú bűncselekmények elkövetésére vagy a terrorista csoporthoz kapcsolódó bűncselekmények egyikének elkövetésére való felhívása [3. cikk (1) bekezdés b) pont];

„terroristák kiképzése”: robbanóanyagok, lőfegyverek vagy más fegyverek, vagy mérgező vagy veszélyes anyagok készítésére vagy használatára, vagy más különleges módszerek vagy technikák alkalmazására vonatkozó oktatás terrorista célú bűncselekmények egyikének elkövetése céljából, annak tudatában, hogy az átadott szakismeretet e célokra kívánják felhasználni [3. cikk (1) bekezdés c) pont].

A legújabb uniós jogfejlődés keretében e rendelkezéseket az Európai Unió 2017/541 (EU) irányelve váltotta fel (továbbiakban: irányelv).²² Az irányelv megalkotásának szükségessége az Európában jelentkező migrációs válság jelentette fokozott terrorriskázattal hozható alapvetően összefüggésbe. A terrorista elkövetők a tömeges bevándorlás révén egyszerűbben mobilizálhatók, vagyis fennáll a veszélye, hogy észrevétlenül juthatnak az Unió területére, amely kiemelt közbiztonsági rizikót hordoz magában. Ahogyan a szakirodalomban *Bartkó* is fogalmaz: „A tömeges illegális migráció jelensége ugyanakkor kedvez a terrorszervezeteknek, hiszen a migrációs hullámban sokkal könnyebb elvegyülni és a célországba eljutni.”²³

A radikalizáció szempontjából kiemelten veszélyeztetett társadalmi réteg továbbá a bevándorlók alacsonyabb műveltségű, kiszolgáltatottabb csoportjai. *Bartkó* szerint ezen személyek integrációja a migráció tömeges jellege okán lelassul, könnyen és gyorsan kerülnek perifériára, amely komoly konfliktusforrás és a radikalizálódás kiindulópontja.²⁴ Az Europol adatai szerint ezen bevándorló csoportokon belül is jelentős számban vannak jelen dzsihadista, illetve iszlamista vallási célok megvalósítása érdekében Európába érkező személyek.²⁵ A terrorizmus ezen irányzata pedig a társadalomra leginkább veszélyes és legszélesebb körben elterjedt.²⁶

Mindezekre figyelemmel az Európai Unió Tanácsa szükségesnek tartotta a büntetőjogi felelősség körét tovább szélesíteni, kriminalizálva már olyan – egyébként terrorista céllal megvalósított – cselekményeket is, amelyek még egy konkrét terrorcselekménnyel közvetlen összefüggésben nincsenek, csupán annak előkészítését segítik elő. Az irányelv anyagi jogi jogharmonizációs rendelkezéseit a hazai szabályozással összefüggésben mutatom be.

²² Az Európai Parlament és a Tanács 2017. március 15-i (EU) 2017/541 Irányelve a terrorizmus elleni küzdelemről, a 2002/475/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról, valamint a 2005/671/IB tanácsi határozat módosításáról.

²³ BARTKÓ RÓBERT: *Az Európai Unió büntetőjogi reformja a terrorizmus elleni küzdelemben*. Ügyészek Lapja, 2017/3-4. 7. p.

²⁴ BARTKÓ 2017, 7. p.

²⁵ Lásd például Europol TE-SAT, 2016. 15. p., Europol TE-SAT, 2017. 24. p. A jogirodalomban utal rá továbbá BARTKÓ 2017, 9. p.

²⁶ Erre bővebben lásd KÖHALMI LÁSZLÓ: *Gondolatok a vallási indíttatású terrorizmus ürügyén*. Belügyi Szemle 2010/7-8. 52–71. pp.

IV. Közös jogi tárgy – védett érdekek kriminológiai megközelítésben

A terrorizmus mindenekelőtt mint társadalmi jelenség értendő, és az elsősorban valamilyen igény érvényesítésére irányuló kíméletlenül erőszakos, az erőszak sajátosan szélsőséges formáját megjelenítő cselekvési módszer, amely a megfélemlítésben és a gátlástalanságában rejlő lehetőségeket használja ki.²⁷ A félelem kialakítása tehát ebben az esetben maga a cél, amelynek az erőszak eszközcselekményeként értendő. Éppen e körülmény különbözteti meg a terrorista jellegű cselekményeket a többi bűncselekménytől, kiemelve egyúttal társadalomra veszélyességüket.²⁸ Hasonló következtetésre jut a jelenség definiálása során Korinek is, meghatározása szerint: „A terrorizmus eltérő eszmerendszerekből merítő, sajátos logikának engedelmeskedő, változatos formákat öltő módszeres erőszakalkalmazás, vagy ezzel való fenyegetés, melynek célja politikai törekvések elérése azáltal, hogy az áldozatban, a nézőközönségben, az államban, a társadalomban megalkuvó magatartás alakuljon ki. A meghirdetett cél általában politikai, ideológiai, vallási, etnikai stb. tartalmú radikális változás kikényszerítése, a cél elérésére alkalmazott cselekménysor. Az eszköz viszont jogi lényegét tekintve köztörvényes, erőszakos bűncselekmény.”²⁹

A szakirodalomban Bartkó tovább konkretizálja a kriminológiai jelenség fogalmi kereteit: „a terrorizmus büntetőjogi értelemben egy olyan nemzetközivé vált bűncselekmény, amelynek keretében az egyes nemzetközi dokumentumokban meghatározott fegyveres, személy elleni erőszakos, vagy közveszélyt okozó köztörvényes bűncselekményeket követnek el valamely állam, megfélemlítése, valamint bizonyos politikai döntések előmozdítása, illetve megakadályozása érdekében.”³⁰

Ezen cselekmények kiemelt társadalomra veszélyessége nem csupán a veszélyeztetett egyéni-társadalmi érdekek fokozott védelemre érdemlőségében rejlik, hanem az alkalmazott elkövetési módszer sajátos jellegében is. A terrorista célú magatartások kísérőjelensége ugyanis a láthatatlanság, a váratlanság, a változatosság és a nagyfokú mobilitás.³¹ Mindezen tényezők jelentősen megnehezítik az ilyen típusú kriminalitással szembeni nemzetközi fellépést.

Kijelenthető, hogy a terrorista jellegű cselekmények motívuma többféle lehet, így például politikai cél elérése, személy elleni megtorlás, vagy vagyonszerzés is, de az ilyen indíttatású cselekmény végső fokon mindenképpen a *közösség ellen irányul*. Hangsúlyozandó továbbá, hogy az e céllal véghez vitt cselekmények tulajdonképpen a jogállami, demokratikus hatalmi berendezkedést is támadják. Ahogyan arra az irányelv is kifejezetten utal: „A terrorcselekmények jelentik az Unió alapját képező egyetemes értékek – az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség és a szolidaritás, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok – egyik legsúlyosabb megsértését. A terror-

²⁷ VIDA MIHÁLY – SZOMORA ZSOLT: *A közbiztonság elleni bűncselekmények*. In: Nagy Ferenc (szerk.): *A magyar büntetőjog különös része*. HVG-ORAC, Budapest, 2009. 396. p., BARTKÓ RÓBERT: *Gondolatok a terrorizmus fogalmáról*. Belügyi Szemle 2005/6. 80. p.

²⁸ BARTKÓ 2005, 81. p.

²⁹ KORINEK LÁSZLÓ: *A terrorizmus*. In: Gönczöl Katalin et al. (szerk.): *Kriminológia – Szakkriminológia*. Budapest, Complex Kiadó, 2006. 447. p.

³⁰ BARTKÓ RÓBERT: *Kritikai észrevételek a terrorcselekmény törvényi szabályozásához*. Jogtudományi Közlöny 2006/6. 233. p.

³¹ BARTKÓ 2011, 86–87. pp.

cselekmények jelentik a demokrácia és a jogállamiság elleni egyik legsúlyosabb támadást is; ezek a tagállamok által közösen vallott elvek, amelyek az Unió alapul.”³² A terrorista céllal eljáró elkövetőknek (szervezeteknek) éppen ez az irányultság ad indító okot cselekményük megvalósításához.

A kifejtettekre figyelemmel megállapítható, hogy e bűncselekmények *komplex jogi tárgyval* rendelkeznek: elsődlegesen a közbiztonság védelmét szolgálják, mögöttesen azonban védelemben részesülnek a terrorista alapcselekménnyel veszélyeztetett individuális értékek is.³³

Nem vitathatóan e jelenséggel szembeni büntetőjogi fellépés az egyes államok számára kiemelt jogalkotási prioritás nemcsak nemzetállami, de nemzetközi szinten is.

V. A terrorizmus-támogatás büntetendőségének vázlatja

Álláspontom szerint a terrorizmus-támogatást magában foglaló cselekmények büntetőjogi szempontból *általános* és *konkrét* szinten osztályozhatók. A terrorista cél megvalósításának elősegítése ugyanis legkülönbözőbb magatartásokon keresztül történhet önmagában egy szerveződés támogatásával, általánosságban hozzájárulva annak működéséhez, tevékenysége sikerességéhez. Másrészt a cél eléréséhez történő hozzájárulás megvalósulhat egyedi módon is, egy konkrét terrorcselekmény elkövetéséhez történő segítségnyújtással. Így például a terrorcselekmény alapeseteihez nyújtott segítség a büntetőjogi szabályai alapján büntetendő cselekmény. Ebben az esetben természetesen a segítségnyújtásnak konkrét tettesi alapcselekményhez kell járulnia.³⁴ A sui generis előkészületi tényállás (Btk. 315. §) alapján szintén büntetendő az olyan segítségnyújtás is, amely végül még kísérleti szakba el nem jutott terrorcselekményhez kapcsolódik.

A terrorizmus *általános jellegű* támogatásának kriminalizálása pedig a Btk.-ban a 316/A., 318-318/A. és 331. §-okban jelenik meg. E tényállások elemző bemutatására kerül sor a következőkben.

³² Irányelv (2) Preambulumbekezdés.

³³ MEZŐLAKI ERIK: *Btk. XXX. Fejezet. A közbiztonság elleni bűncselekmények*. In: Karsai Krisztina (szerk.): *Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*. Complex, Budapest, 2013. 650. p., 655. p.; VIDA-SZOMORA 2009, 398. p.

³⁴ *Mezőlaki* voltaképpen e megkülönböztetést felhasználva válaszol a terrorcselekmény és a terrorizmus finanszírozása tényállásai közötti elhatárolási kérdésekre: „A terrorcselekmény vagy az adott terror jellegű bűncselekmény előkészületétől, illetve bűnsegédi magatartásától való elhatárolás alapja az, hogy a cselekmény közvetlenül kapcsolódik-e az adott terrorcselekményhez vagy terror jellegű bűncselekményhez. Ha igen, akkor a terrorcselekmény, illetve terror jellegű bűncselekmény előkészületeként vagy bűnsegélyeként értékelendő, ha viszont nem kapcsolódik ezekhez közvetlenül, akkor a terrorcselekmény finanszírozása állapítandó meg.” Mezőlaki Erik: *Btk. XXX. Fejezet. A közbiztonság elleni bűncselekmények*. In: Karsai Krisztina (szerk.): *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*. Complex, Budapest, 2019. 719. p.

VI. Terrorizmus támogatásának büntetendővé nyilvánítása a terrorcselekmény újabb alapeseteiben

A Btk. 316/A. §-a az irányelv 9. cikkében foglalt minimumszabályoknak való megfelelés céljából kriminalizálja a terrorista elkövetők országokon átívelő utazásával összefüggő cselekményeket. Az (1) bekezdésben foglalt alapeset elkövetési magatartása a Magyarország területére történő beutazás, az onnan történő kiutazás vagy azon történő átutazás.

Beutazás esetén a személy Magyarország területén kívülről indulva végcélként ebbe az országba érkezik meg. *Kiutazás* esetén az elkövető magyarországi kiindulási helyről – az államhatár átlépésével – külföldre távozik. *Átutazás* során az elkövető utazás Magyarország területét csupán érinti, mivel közlekedésének ez az ország nem kiindulópontja, és nem is végcélja.

Az alaptényállás elkövetési tárgyat, valamint eredményt nem határoz meg. Szituációs elemként rögzíti ugyanakkor a törvény az utazás Magyarország területét érintő jellegét. Erre figyelemmel önmagában a más országok közötti terrorista célú utazás a magyar Btk. e rendelkezése alapján nem büntetendő cselekmény.

A magatartás büntetendőségének lényegi eleme a *terrorista célzat*. E szubjektív tényállási ismérv alapján az elkövető utazása a terrorcselekmény alapeseteinek – kivéve a Btk. 316. §-a szerinti változatot –, sui generis előkészületének megvalósítását, vagy a terrorista csoporthoz csatlakozást célozza. *Bartkó* helytálló érvelése szerint „az előrehozott büntetőjogi védelem eszköze tehát az, hogy az elkövetőt felelősségre lehessen vonni még azelőtt, hogy az egyébként a Btk. 314. § (1)-(2) bekezdéséhez nyújtott részességét vagy tettességét, vagy a Btk. 315. § (1)-(2) bekezdés szerinti sui generis alakzathoz nyújtott részességét vagy tettességét megalapozó elkövetési magatartást a külvilágban megvalósította volna.”³⁵

Megjegyezhető, hogy az irányelv 9. cikke a terroristák kiképzésben való részesítését, illetve részvételét célzó utazások kriminalizációját is előírja. Tekintettel arra, hogy a terrorcselekmény sui generis előkészületi változatához kapcsolódó utazás is büntetendő, a Btk. 316/A. § (1) bekezdés a) pontja e magatartások büntetendőségét is lefedi.³⁶

A büntetőjogi felelősség további előrehozatalát jelenti, hogy a Btk. ezen utazás szervezését, valamint az ilyen utazás támogatása céljából anyagi eszköz szolgáltatását, illetve gyűjtését is büntetendővé nyilvánítja [Btk. 316/A. § (2) bekezdés]. Kiemelendő, hogy amennyiben az utazásszervezés egyben szervező tevékenységként terrorista csoport kialakítására irányul, e bűncselekmény konzumpció folytán látszólagos alaki halmazatban áll a terrorcselekmény harmadik alapesetével [Btk. 314. § (2) bekezdés b) pont]. A terrorista csoport szervezésének ugyanis egyik, önállóan nem minősülő rész-cselekménye, az azzal összefüggő – mintegy feltételbiztosításként értékelendő – utazás megvalósításának garantálása. Az utazás anyagi támogatása pedig voltaképpen a terrorizmus finanszírozás esetkörébe tartozik, amely sui generis jellegű bűncselekmény. Önálló tényállásban történő szabályozása arra figyelemmel kifogásolható, hogy e cselekmény a Btk. 316/A. § (1) bekezdés szerinti alapeset tettesi alapcselekményéhez kapcsolódó bűnsegélyként, valamint a terrorizmus finanszírozása bűncselekménye [Btk. 318. § (1) bekezdés a) pont] keretei között egyébként is büntetendő magatartást képez.

³⁵ BARTKÓ 2017, 16–17. pp.

³⁶ MEZŐLAKI 2019, 711. p.

VII. Terrorizmus finanszírozása (318-318/A. §)

Az Európa Tanács Pénzmosás Elleni Bizottsága (Moneyval – Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism) 2010-ben elkészített országjelentése hiányosságként említette, hogy hazánk a korábbi Btk.-ban (1978. évi IV. törvény) nem rendelte büntetni a terrorizmus finanszírozásának visszaszorítása érdekében azon anyagi eszközök szolgáltatását és gyűjtését, amelyeket olyan jogellenes szándékkal tesznek, hogy azzal, illetve abból az önálló terroristát bármely módon támogassák. Többek között ezen országjelentésre is tekintettel a hatályos Btk. már önálló alcím alatt szabályozza a terrorizmus finanszírozása bűncselekményét.

1. Tényállás szerkezeti felépítése

A bűncselekménynek két tényállási változata különíthető el. A jogalkotó által büntetendővé nyilvánított cselekmények vagy terrorcselekményhez (318. §), vagy terror jellegű bűncselekményhez (318/A. §) kapcsolódnak. Mindkét szabályozási változat három-három alaptényállást foglal magában.

2. Objektív tényállási elemek

2.1. Elkövetési tárgy

A bűncselekmény elkövetési tárgya valamennyi elkövetési változat esetében, egységesen az *anyagi eszköz*. A Moneyval 2009-2010. között folytatta le Magyarország ún. „negyedik körös” ország-értékelését, amelynek során megvizsgálta, hogy a hazai jogszabályok mennyiben felelnek meg a pénzmosás és terrorizmus-finanszírozás elleni nemzetközi követelményeknek. A Moneyval jelentés kifogásolta, hogy az 1999. évi ENSZ egyezményben foglaltak megfelelően nincsen az „anyagi eszköz” fogalma a magyar Btk.-ban definiálva. Az ajánlásnak való megfelelés érdekében vált szükségessé törvényi értelmező rendelkezés kodifikálása. Ennek megfelelően iktatta be a jogalkotó a Btk. 318/B. §-t 2018. január 1-jei hatállyal a törvénykönyvbe,³⁷ amely szerint anyagi eszközön a terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló, 2001. december 27-i 2580/2001/EK tanácsi rendelet 1. cikk 1. pontjában meghatározott eszközöket, jogi dokumentumokat és okiratokat kell érteni.

E szabály ugyanakkor csak a Btk. 318. és 318/A. §-ai viszonylatában adott kötelező erejű értelmezést. A Moneyval jelentést követően ún. follow-up eljárásban a szakértői bizottság ezért megállapította, hogy az országértékelő jelentésben megfogalmazott ajánlások következményeként történt Btk. módosítás az anyagi eszköz fogalmát meghatározó értelmező rendelkezésben (Btk. 318/B. §) nem hivatkozik a Btk. 316/A. §-ára. Erre figyelemmel a jogalkotó a 2019. január 1-jei hatállyal ismételt módosította a büntető törvényt, és a Btk. 319. § (2) bekezdésébe új, már a Btk. 316/A. §-ra is hivatkozó meg-

³⁷ Lásd 2017. évi XXXIX. törvény 62. § (2) bek.

határozást iktatott be.³⁸ Erre figyelemmel anyagi eszköz: „bármilyen materiális vagy immateriális, ingó vagy ingatlan, bármilyen módon szerzett eszközök és bármilyen – akár elektronikus, akár digitális – formában lévő olyan jogi dokumentumok vagy okiratok, amelyek az ezen eszközökre vonatkozó jogcímet vagy érdekeltséget bizonyítják, többek között bankhitelek, utazási csekkek, bankcsekkek, átutalási megbízások, részvények, értékpapírok, kötvények, váltók és hitellevelek.”

Egyetértve *Hollán* álláspontjával, az említett szabályozási környezet jelen formájában nem tekinthető keretdiszpozíciós jellegűnek, mivel a büntető rendelkezés alapjául szolgáló tilalmat ténylegesen nem az uniós jogrend határozza meg, az kizárólag az elkövetési tárgy jelentésének definiálásához szolgáltat háttérnormát.³⁹ Márpedig, ha a bűncselekményi tényállás magatartási normájának meghatározása nem kifejezetten a keretkitöltő jogi aktuson alapul, a szabályozási megoldás jogszabálytani értelemben blanketának nem tekinthető. Jelen tényállás viszonylatában *Hollán* arra is helytállóan mutat rá, hogy a terrorizmus finanszírozása büntette akkor is elkövethető, ha az anyagi eszközöket a magyar Btk. által meghatározott terrorcselekmény feltételeinek biztosításához, de nem a 2580/2001/EK tanácsi rendeletben hivatkozott listában szereplő természetes személy számára szolgáltatják.⁴⁰

2. 2. Elkövetési magatartások

A büntetőkódex a bűncselekménynek három különböző elkövetési magatartását határozza meg:

- anyagi eszköz szolgáltatása [a), c) pont]
- anyagi eszköz gyűjtése [a), c) pont],
- anyagi eszközzel támogatás [b) pont].

A 318. § esetében az elkövetési magatartás egy pontosan meghatározható, befejezetlen még meg nem valósított terrorcselekmény elkövetéséhez kapcsolódik. A törvény nem korlátozza le ebben az esetben a szóba jöhető terrorcselekmények körét, így valamennyi alapeset megvalósítása végett kifejtett szolgáltatás vagy gyűjtés tényállásszerű. Szolgáltatás esetén az elkövetési magatartás folytán az anyagi eszköz az elkövető birtokából kikerül, és a terrorcselekmény elkövetői körével kerül kapcsolatba. Tipikus megvalósulási forma lehet a banki átutalással történő szolgáltatás.⁴¹ Ezzel szemben gyűjtés esetén az anyagi eszközt az elkövető szerzi meg, és az a birtokában marad a későbbi továbbszolgáltatás szándékával. Mindkét fordulat célzatos, azok egy terrorcselekmény feltételeinek biztosításához kapcsolódnak.

A b) pontban rögzített bűncselekmény elkövetési magatartása egy konkrét terrorcselekményhez – 318/A. § esetében terror jellegű bűncselekményhez – köthető terrorista

³⁸ Lásd 2018. évi CXXII. törvény 14. §

³⁹ HOLLÁN MIKLÓS: *A nemzeti büntetőjog kerettényállásai és az uniós jog*. Miskolci Jogi Szemle, 2018/2. 20. p.

⁴⁰ Uo.

⁴¹ GÁL ISTVÁN LÁSZLÓ: *Néhány gondolat a terrorizmus finanszírozása elleni büntetőjogi szabályozás hatékonyságáról*. In: Barabás A. Tünde – Vókó György (szerk.): *A bonis bona discere: Ünnepi kötet Belovics Ervin 60. születésnapja alkalmából*. Országos Kriminológiai Intézet, Budapest, 2017. 55. p.; DÁVID FERENC – GÁL ISTVÁN LÁSZLÓ: *A terrorizmus büntetőjogi oldala: a terrorcselekmény és terrorizmus finanszírozása*. Belügyi Szemle 2015/7-8. 83. p.

személy anyagi támogatása, amely elsősorban egzisztenciális jellegű, a terrorcselekmény elkövetőjének létfenntartását célzó magatartás. Kiemelendő, hogy már a befejezetten megvalósult terrorcselekmény elkövetőjének utólagos támogatása is tényállásszerű.

A bűncselekmény minősített eseteként szabályozza a kódex a terrorista csoporthoz⁴² kapcsolódó elkövetést.

2. 3. A terrorista csoport egyéb módon való támogatásának értelmezése a joggyakorlatban

Egyfajta súlyosabban minősülő alapesetként szabályozza a Btk. 318. § (2) bekezdésének 2. fordulata a terrorista csoport egyéb módon támogatását. Ennek szemléltetéséül álljon itt a következő joggyakorlati példa.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint a török állampolgárságú, de kurd nemzetiségű II. r. vádlott 2009-ben, míg az iráni állampolgárságú, de kurd nemzetiségű I. r. vádlott 2010-ben csatlakozott a Kurd Munkáspárthoz /PKK/. Irakban mindketten katonai kiképzésben részesültek, majd fegyveres szolgálatot teljesítettek a PKK kötelékében, de a harcokban nem vettek részt. Feladatuk a szolgálat során a Törökországban harcoló, és a harcokból visszatérő egységeknek történő ruha és élelmiszer szállítás volt. A vádlottakat 2014-ben áthelyezték Szíriába, ahol Kobani környékén egy laktanyában szolgáltak, és logisztikai feladatokat teljesítettek a Kurd Munkáspárt szíriai szervezete, az YPG, vagyis a Kurd Népvédelmi Egységek kötelékében, annak egyenruháját viselve. A vádlottak feladata továbbra is a harcoló kurd egységek ruhával és élelemmel történő ellátása volt. A vádlottak között érzelmi viszony alakult ki a szíriai szolgálat során, majd 2015 augusztusának második felében külön-külön a szolgálatból elszöktek és Irakba mentek, arra figyelemmel, hogy a PKK szervezet folyamatosan azzal fenyegette tagjait, hogy amennyiben a szolgálattal felhagynak, akár halállal is járó retorzió vár rájuk. A vádlottak 2016-ban Irakban összeházasodtak, majd embercsempészek segítségével Európába jutottak több országon keresztülhaladva, és végül Szerbiában tartózkodtak huzamosabb ideig álneveket használva egy szerb menekülttáborban, majd sikertelen illegális határátlépési kísérleteket követően 2017. december 6. napján a szerb-magyar határ tompai tranzitónájába belépve mindketten menedékkjog iránti kérelmet terjesztettek elő.

Mindezeket alapján a vádlottak 2009. illetve 2010. évtől 2015. év augusztusáig terroristaszervezetnek minősülő szervezetek tagjai voltak, melyeknek tevékenységét logisztikai munkával, azaz ellátói, kísérői és szállítói tevékenységgel támogatták. Házaságkötésüket követően, 2016-ban embercsempészek segítségével Európába indultak, majd több országon keresztüljutva 2017. december 6. napján, a tompai tranzitónába belépve menedékkjogi kérelmet terjesztettek elő. A menekültügyi hatóságok a menekültkénti, oltalmazottkénti kérelmüket elutasították.⁴³

⁴² A Btk. 319. §- alapján terrorista csoport: „A 314-315. §, a 316/A. § és a 318. § alkalmazásában terrorista csoport a három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja terrorcselekmény elkövetése.” Elemzésére lásd NEPARÁCZKI ANNA VIKTÓRIA: *A terrorista csoport rendszerbeli helye és fogalma a Büntető Törvénykönyvben*. *Ügyészek Lapja*, 2013/3-4. 59-68. p.

⁴³ Szegedi Törvényszék 7.B.1002/2018/91. A Legfőbb Ügyészség korábbi híradásához lásd <http://ugyeszseg.hu/terrorista-csoport-tamogatasa-miatt-emelt-vadat-a-fugyeszseg/> (letöltés ideje: 2019. augusztus 30.). A Szegedi Törvényszék sajtóosztályának közlemény pedig itt érhető el:

A Kurd Munkáspárt 1978 óta és jelenleg is fegyveres harcot vív Törökország ellen a kurdok önrendelkezésének elismerése érdekében. Az Európai Unió Tanácsának rendelkezései, és az ehhez kapcsolódó egyezmények szerint a Kurd Munkáspárt terrorista szervezetnek minősül.

A Szegedi Törvényszék – nem jogerős – ítéletében kifejtette, hogy a Btk. 318. § (2) bekezdésében foglalt bűncselekmény szempontjából a terrorista csoport „egyéb módon támogatásának” fogalma alatt értendőek a nem anyagi, infrastrukturális, illetve természetbeni hozzájárulások is, így például az anyag-, és személyszállítás, valamint a terrorista személyek ellátásával kapcsolatos tevékenységek is.⁴⁴ Az elsőfokú bíróság azt is rögzítette határozatában, hogy a vádlottak az említett terrorista szervezetek keretei között jöllehet tagsággal bírtak, annak kötelékébe lépve egyenruhát is viseltek, azonban terrorcselekményt megvalósító katonai akciókban nem vettek részt, feladatuk csak a logisztikai tevékenység ellátására terjedt ki.

A büntető anyagi jogi minősítés szempontjából a fenti megállapításnak azért meghatározó jelentősége, mert ezáltal arra vonható le következtetés, hogy a vádlottak közreműködése megmaradt az általános támogatás szintjén, annak kapcsolódása konkrét terrorcselekményhez nem volt kimutatható.

A következő jogesetben végül vádemelésre nem került sor, de a fentihez hasonló esetkört példáz:

„2003. április 25-én a Nemzetbiztonsági Hivatal kezdeményezésére a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal kiutasított egy szír származású orvost Magyarország területéről. A pécsi klinika intenzív osztályán dolgozó orvos egyhavi keresetét, azaz 105 ezer forintot utalt a Hamász egyik fedőszervezetének. Állítólag nem tudta, hogy az egyik libanoni televízióban látott felhívás és az ott közölt számlaszám egy terrorista szervezeté. Ez a védekezése kétséges volt. Büntetőeljárás végül nem indult az orvos ellen, mivel a terrorcselekmény új tényállása még nem lépett hatályba az elkövetés idején.”⁴⁵

A 318/A. § esetében az elkövetési magatartások nem kifejezetten terrorcselekményhez, hanem terror jellegű bűncselekményhez kapcsolódnak. Kiemelendő, hogy a terror jellegű bűncselekmények eseteiben a terrorista célzat megléte a büntetendőségnek nem feltétele. A jogalkotó erre figyelemmel e cselekményeknek csekélyebb társadalomra veszélyességet is tulajdonít, amely a büntetési tétel két fokkal enyhébb meghatározásában is kifejeződésre jut.⁴⁶ Hangsúlyozni szükséges, hogy a terrorista célzat hiánya okán meghatározott bűncselekményi kört érintően a bűnsegédi bűnrészesség helyett a specialitás szabálya alapján a tettesként elkövetett terrorizmus finanszírozását kell megállapítani, amennyiben a terror jellegű bűncselekményhez kapcsolódó segítségnyújtás egyúttal a terrorizmus finanszírozása diszpozíciója alá szubsumálható.

A terrorizmus finanszírozása valamennyi tényállási változatra igaz, hogy a bűncselekményt nem követheti el az alapbűncselekmény tettese, minthogy annak feltételei biz-

<https://birosag.hu/aktualis-kozlemenyek/szegedi-torvenyszek-nem-jogeros-itelet-terrorizmus-finanszirozasa-buntette> (letöltés ideje: 2019. augusztus 30.).

⁴⁴ Szegedi Törvényszék 7.B.1002/2018/91.

⁴⁵ A szakirodalomban ismerteti GÁL 2017, 57. p.

⁴⁶ Lásd 2017. évi XXXIX. törvény 62. §-hoz fűzött részletes miniszteri indokolás.

tosítása önállóan részcselekmény, az az alapdeliktummal valóságos bűnhalmazatba nem kerülhet. A terrorista csoporthoz kapcsolódó elkövetés esetén nem feltétel, hogy a támogató személy egyben a csoporton kívüli legyen, ugyanakkor a terrorista csoportban megvalósított terrorcselekmény tettese nem lehet.

IX. Háborús uszítás [Btk. 331. § (2) bekezdés]

A bűncselekmény második alapesete önálló bűncselekményként értékeli a terrorizmus támogatására uszítást és a terrorizmus támogatására vonatkozó hírverés folytatását. A bűncselekmény jogi tárgya elsődlegesen a köznyugalom. A terrorista cselekmények a közösségi együttélést, a békés egymás mellett élést, a társadalom közbiztonságérzetét kiemelten rombolják. Erre figyelemmel szabályozza a törvény a terrorista indíttatású uszítást. Kiemelendő, hogy ezek az izgató jellegű magatartások még terrorcselekménnyel összefüggésben nem állnak, a konkrétság hiánya okán sem felhívásként (előkészület), sem rábírásként (felbujtás) nem értékelhetők. Amennyiben azonban ez a nagy nyilvánosság előtt elkövetett cselekmény egy terrorista csoport kialakítására vonatkozó toborzásként fogható fel, a cselekmény terrorcselekményként értékelendő [Btk. 314. § (2) bekezdés b) pont].

X. Összegző gondolatok

Megállapítható, hogy a tanulmányban felvázolt uniós és nemzetközi elvárásoknak Magyarország a messzemenőkig meg kíván felelni. Ennek hatására a vonatkozó normaszöveg jelentős átalakulása figyelhető meg. Büntetőjog-dogmatikai szempontból egyes kodifikációs megoldások kritikával illelhetők, mivel a jogalkotó figyelmen kívül hagyta, hogy meghatározott támogató cselekmények a bűnsegédi bűnrészesség keretei között már egyébként is büntetendők. Erre tekintettel a kriminalizáció terén párhuzamosságok alakultak ki, amelyek a látszólagos halmazat kategóriáinak felhasználásával válhatnak elhatárolhatóvá.

ANDOR GÁL

ÜBER DAS SYSTEM DER STRAFBARKEIT DER TERRORIS-
MUSUNTERSTÜTZUNG

(Summary)

Terroristische Handlungen zählen zu den schwersten Verstößen gegen die universellen Werte der Menschenwürde, der Achtung der Menschenrechte und der Grundfreiheiten, auf die sich ein Rechtsstaat gründet. Wegen des grenzüberschreitenden Charakters des Terrorismus eine entschlossene koordinierte strafrechtliche Reaktion und Zusammenarbeit innerhalb und zwischen den Mitgliedstaaten sowohl der UNO als auch der EU unentbehrlich geworden war. Mithilfe dieser internationalen Zusammenarbeit hat die Bedrohung durch den Terrorismus in den letzten Jahren zugenommen und sich rasch gewandelt. Diese für Ungarn rechtsverbindliche Rechtsquelle (2017/541 Richtlinie der EU, Zusatzprotokoll zum Übereinkommen des Europarats vom Jahr 2005) bestimmen Mindestvorschriften für die Definition von Straftatbeständen und die Festlegung von Sanktionen auf dem Gebiet von terroristischen Straftaten, Straftaten im Zusammenhang mit einer terroristischen Vereinigung und Straftaten im Zusammenhang mit terroristischen Aktivitäten sowie Maßnahmen zum Schutz, zur Unterstützung und zur Hilfe der Opfer des Terrorismus. Dementsprechend hat dieser Beitrag das Ziel die maßgebliche völkerrechtliche und EU-rechtliche Instrumente darzustellen und die gegen die Terrorismusfinanzierung in das ungarische Strafgesetzbuch neukodifizierten Tatbestände zu untersuchen.